

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Лозова Н. Г.

кандидат філологічних наук, викладач-методист

*Комунальний заклад «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий
коледж імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради
м. Прилуки, Чернігівська область, Україна*

Впродовж останніх років поняття доброчесності набуло особливого значення для всіх українців. Поняттям же академічної доброчесності послуговуються переважно науковці й педагоги. Зміст і обсяг цих двох термінопонять схожий, але не тотожний, щоб їх об'єктивно охарактеризувати, вважаємо за необхідне й доречне подати їхні дефініції.

Так, *доброчесність* у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» (2009) пояснюється як властивість за визначенням «доброчесний», висока моральна чистота, чесність. А «доброчесним» є той, хто живе чесно, дотримується всіх правил моралі (ВТСУМ).

Закон України «Про освіту» визначає *академічну доброчесність* як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (ЗУПО).

За визначенням Міжнародного центру академічної доброчесності, *академічна доброчесність* – це дотримання фундаментальних цінностей, а саме: чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та відваги до дій, пов'язаних із забезпеченням доброчесного ставлення до будь-якої освітньої та наукової діяльності [5].

Виходить, що поняття *доброчесності* й *академічної доброчесності* вступають у гіперо-гіпонімічні відношення. Отже, кожна доброчесна людина буде дотримуватися основних принципів академічної доброчесності, та не всі, хто їх дотримуються, обов'язково будуть доброчесними і в інших сферах суспільного життя.

Відповідно до українського законодавства виявами *академічної недоброчесності* вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво,

необ'єктивне оцінювання, допомога учням під час оцінювання їх навчальних результатів чи створення перешкод під час оцінювання, вплив на працівника, щоб він здійснив необ'єктивне оцінювання (ЗУПО).

Зробивши короткий теоретичний огляд основних терміноодиниць за темою нашого есе, проаналізуємо основні випадки недотримання академічної доброчесності у фаховій передвищій освіті.

Так, на наш погляд, найбільшими проблемами сучасного освітнього процесу є плагіат, фальсифікація, списування і, безсумнівно, використання штучного інтелекту.

Плагіат найчастіше спостерігаємо під час захисту курсових і кваліфікаційних робіт, коли студенти, замість самостійного написання, знаходять дисертації на схожі теми й адаптують їх до свого рівня. Як наслідок такого недобросовісного підходу у вступі курсових робіт можна зустріти такі недогляди: Метою дисертаційної (замість курсової / кваліфікаційної) роботи є ... тощо. Такі випадки можливі тому, що деякі викладачі, сподіваючись на студентську самосвідомість і добропорядність, дозволяють їм самостійно обрати тему роботи.

Ще однією проблемою у написанні дослідницьких робіт є фальсифікація статистичних даних. Далеко не всі здобувачі освіти проводять експерименти, але довести цей факт практично не можливо. Вони вказують відсотки, але опитування й підрахунки проводять далеко не завжди.

За час дистанційного навчання значно збільшилась кількість списування. Особливо це помітно під час перевірки робіт у класрумах. Декілька студентів можуть здати абсолютно ідентичні роботи у форматі документів Microsoft Word. Але безпрецедентним досі стало використання чату GPT для написання рефератів, виступів, власних висловлень, курсових робіт тощо. Неможна стверджувати, що використання штучного інтелекту – це погано, адже він може генерувати логічні та точні відповіді на запитання і повідомлення користувачів, але ж іноді надмірне використання цієї програми призводить до змістових і фактичних парадоксів.

Так, наприклад, соціально-побутову повість Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» штучний інтелект “приписав” Григорію Квітці-Основ'яненку, а психологічну новелу Василя Стефаника «Камінний хрест» – Михайлові Стельмаху. Тож використовувати чат GPT можна, але не бездумно.

Отже, можемо констатувати той факт, що, на жаль, сьогодні є випадки академічної недоброчесності в освітньому просторі кожного навчального закладу, але, безперечно, є й порядні добросовісні студенти, які дотримуються основних принципів академічної

доброчесності й дбають не лише про свій авторитет, а й авторитет української освіти. Що ж до питання реалізації принципів академічної доброчесності в сучасній освіті, то тут, напевно, треба починати з особистісної доброчесності кожного учасника освітнього процесу.

Список посилань

1. **ВТСУМ** – Великий тлумачний словник сучасної української мови / [з дод., допов. та CD; 250000 слів ; укл. і гол. ред. В. Т. Бусел]. К. : Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2009. 1736 с.

2. **ЗУПО** – Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 38-39, ст.380 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України / Інститут освітньої аналітики. К., 2016. 42 с.

4. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті: Україна 2017 / Переклад з англ. Інститут розвитку освіти, К.; Таксон, 2017. 184 с.

5. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Перекладено за виданням «The Fundamental Values of Academic Integrity», видання друге. Міжнародний центр академічної доброчесності. Ред. Тедді Фішман. Університет Клемсон. 1999. 36 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-121>

ПРОБЛЕМА ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Лозовий В. Б.

учитель інформатики

*Прилуцький ліцей № 12 Прилуцької міської ради Чернігівської області
м. Прилуки, Чернігівська область, Україна*

У шкільній освіті тривалий час ігнорували поняття «академічна доброчесність». До 2017 року прийнято було вважати, що цей термін більш дотичний до вищої освіти та безпосередньо пов'язаний із науковою діяльністю. Останнім часом до поняття академічної доброчесності все частіше почали звертатися і в освітньому процесі пересічних українських шкіл. Зумовлено це, на нашу думку, тим, що є